

Zazpi arpegiak

Zer arpegi? Zazpi pekatu larri edo buruenak. Pekatuari gora exkasa emoten dautsagun garai itsusi ontan be gogoan artzekoak. Goian dago Jainkoa, ezta gurekin arduratzen, guk egiñiko gaiztakeriak be ez dira araiño eltzen; onela itz egin oi da, Jainkoa, alan be, gugandik ur-ur dago, geure barruan. Pekatuak, beraz, naiz ariña naiz astuna izan, bete-betean eta egiaz artu ta zauritzen dau Aren aunditasuna. Eta zazpi eratan zauritu be. Ta gizonak, ori egitean, zazpi arpegikera agertzen ditu, zazpirak motz eta itsusiak. Istorian ezagun ditugu olako pekatari ta arpegi nabarmen batzuk. Ona, oraintsu X. Dominguez'ek Mundo Cristiano'n argitara emoniko lan au, oso jakingarria.

1) BEKAITZA

Kain.—«... eta Jaunak Kain'i esan eutson: «Zergaitik abil asarre?, eta zergaitik dago ire arpegia beruntz begira? On egingo ba'euke, gorantz bear eukek jaso; gaitz egin ezkerro, barriz, ataurrean daukak pekatua zain... Kain'ek, gero, bere anai Abel'i: «Goazen kanpora». Eta biak landan egozala, Kain'ek, bere anai Abel eraso ta il egin eban».

Bekaitza, iñoren on-damu edobere burua bakartu ta bertan sar ezin ikusizko pekatua da. Ezintzeko, anaiakaz artu-emonik ez iza-

ercan besteen onik. Eta au, zuzen, zuzen doa alkar maitasunaren kontra. Eta Kristok: «Alkar maitasunean ezagutuko dozue nire jarraile zariela».

Ipuiña izango da, nik uste; baiña argitasun aundia zabaltzen dauana benetan. Bein bekaizti bati, iñoren on-damuz erretako bati, eskatzen ebana emongo yakola, esan eutsoen; baiña bere auzokoari be olako bi geiago emongo yakozala, gaiñeratuaz. Eta bekaizti txi-biz arek auxe eskatu eban; astin-aldi eder bat emon eioela, makillaka. Bere auzokoari, olan, birritan autsak aterako eutsoez.

Urko lagunaren aurka pekatua da. Aita bat-berarekin seme ta anai gaitun goi-semetarikoaaren kontrakoa. Abel'en odola zerura deiez dago lurretik. Bekaitzaren erpapean jausi dana —naiz odolagaz naiz odol barik— deika dago; bekaiztia, oster, igeska dabil, gor-derik, bildurrez. Lurreko lenengo muruak, arresiak, Kain'ek jaso zituan, Enok'ek eregi eban urian,

tearren, bere erraietan kiribildu ta bizkarrari eragiteko.

Illuna da bekaitza, zurbilla ta garratza: gizon orok zurraldi bi artzea... gurako leuke.

2) ASARREA

Jerges.—Peloponeso'ko gerra-tean, edestiak diñonez. Jerges, Persia'ko erregeak, guda-ontzitalde ikaragarri bat bialdu eban Grezia'ko itxasaldeen kontra; Salamina'n, baiña, azpiratua izan zan ontzidi au, eta bertatik biziaz geratu ziranak itxasoak iruntsi zituan. Erregeak, orduan, zentzunik bako asarre-aldi baten, Elesponto'ko urak kateakaz zigor-azo egiezala, agindu eban.

Erre-miña zart egin eta askatu oi da, gure libre izateak, gure nottasun zaurituak, arrokeriz puztuta, eragozpen bat, azpiratu ezindak, muga bat aurrez aurre aurkitzea. Asarrea da zentzunik bako biurrikeriaren pekatua; gizonak ez dau nai mugarik, ez esirik. Onekin, baiña, gizona bera mugatua, bear ez dana ta momentukoa dala ukatu nai leuke; ez, ez dau uste mugartean dagoanik, eta mugarte oneik, ondo jokutzen ba'daki, one-

ra daroanik, eta, ez ba'daki, erre-miñetan jarten dauanik. Gizaseme suak artu bat, izan be, gauza negargarria da. Aregan gelditzen ete Jainkoaren iruditik ezer? Odei gorri batek itsutzen dautso adimena, ta naimena lema barik izurtzen yako, bere zentzunik bako olde-indarrari gogor egiten dautsonaren kontra.

Itxasoa bera be zigorkatu daikengu asarre-aldian, beste lelokeri asko be egin daikenguz. Itzak, «berbak» bota leitekez, iztegiaren egalbazterretan metatzen diran orreitakoak nunbait; injustizi ta bidebagekeri izugarriak egin daikenguz. Eldu leiteke birao ta aiñen eta maldiziñoetaraiño. Asarreak lausotzen dauan gizona, ikuskizun zakar negargarria ereze, zentzun bako abera bat be baidogu.

Eta antzekoak ugari. Eta sarri.

Neu naz emen nagusi. Neuri dagokit lotsa ta gora. Beste guztia makurtu bedi, bear-bearrez, neure naikerien mende; ta beste ori edo beste orreik makurtzen ez baldin

ba'dira, laster askatuko dot trumoi-kutxa eta, ezertariko erruki barik, suak jotako zezena iduri, sumiñaren izurdura zear noake zoratua. Orrezaz gain, neure burua zuritzearren, ori neure seta dala diñot; baiña egiaz orrek nabarmentzen dauana auxe da: nire senik eza, nire nortasunik eza.

Lenengo «zapoa» bota baiño len, ez litzateke gauza txarra izango, ez, Jerges'i begitu bat egitea, Elesponto zigorkatzen.

3) NAGIKERIA

Anibal.—Zer jazo yakon Anibal'i Kapua'n? Iskilluz (armaz) ausi ta menderatu eban Sagunto; Valenzia'ko itxas-bazterretatik Pirineo ta Alpes zear eroan zitun bere gudarosteak; Erroma'ko gerrari-talde osoak aspiratu zitun Trasi-meno'n eta Cannas'en. Eta edeslaririk gaurkoen guztiak be, adierazo nai dauskue, Anibal'ek ez ebala iñoiz be Erroma artuko, eta ez gero gudari-buru onen nagikeriagaitik, Erroma bere eskubideak zain-tzeko prest egoalako baiño.

Eta, azkenik, bardin dala uste dot. Or geratu da Anibal naikoa eratzia, alperkeriaren, itxitasuna-

ren, nai-ezaren eta zabarkeriaren laburtza lez. Baiña goragoko zelai-unetik eta batez be askatu bate-tik begiratu ezkerro, bizi-errekaren eskabide latz estuagoa da: Jainkoak bear egiteko sortu eban gizona, eta lan orretan oso-osoan izan eiten. Eta lanaren premiña au len-maillakoa dala iruditzen yat niri; gaurko mundu onetan lan egitea au, ta zer askotan lanari ekitea bera be, naitaezkoa dogu. Guztiz gatxa da lan egin barik bizi izatea.

Alan be, nagikeria, pekatu larri-dan aldetik, ez dagokio bakar-bakarrik, ezta berariz be bear bada, lanari berari. Alperkeriak arime-naren gaitasunak zauritzen ditu, Kristok eskatzen daukuna biur-tu bearra daugu-ta. «Ager-erazte gu-rutza», «Saldu daukazu guztia», «Asko dira deituak», «...» areik, sareak itxita, jarrai joan...».

Uste bitxi edo paradoxa ger-tatu daiteke baita «bearriago dan bat bakar» aretan be: Mait'k au-keratu eban zatirik onena, au da, ezer ez egitea. Ezer ez egin? Gau-zak egitea ez da nagikeriaren kon-trakoa; jo ta ke lanari ekiñik, zo-ratu ta arri-eraztea, ezta ez nagi-egotearen aurkakoa. Arimeak Kris-to'gana biurtzeko ditun gaitasunak zauritu oi ditu nagikeriak. Ogei

urtez egona dogu Avila'ko Teresa deuna, komentuko koruan zutunik edo jarrita, otoitz egiteko aurki-tzen zituan oztopo ta durduak ar-duraz aspiratu nairik. Gauza utsa itxuraz, baiña onek, uste dozue, ez dauala eskatzen bene-benetako ar-dura?

Arimen geroko zoritxarraz, auxe bakarrik atera geinke Ebanjelistik, ziur beintzat: ifernura doazanak «egin ez ebenak» dirala: «Jaten emon ez zeustalako, edaten emon ez zeustalako...».

Nik ez dakit zer jazo yakon Ani-bal'i Kapua'n, baiña nagikeri arek, itxitasun arek, gogorik ez arek, Edestiaren zantzua aldatu eban. Eta gaur, Jainkoarren, Kapua, za-barkeri ta ondamendizko gizar-tean, edozein lekutan daukagu.

4) ZEKENKERIA

Judas.—Erregen eguneko gauza-rik politena, edertasun plastikuari dagokionez beintzat, Meltxor'ek, Gaspar'ek eta Baltasar'ek, «euren kutxatillak edegirik, urrea, intzen-tsua ta mirrea eskiñi eutsoeneko» da. Antz onetan edesten dauku Mateo'k (2, 14).

Bateko eun eta betiko bizitza, fruturik ez ekarren pikondo zikoi-tza, talentua lurpean gorde eban morroia... Eta Judas «eutsi» guz-tien buru ta nagusi, ogetamr diruz Kristo saltzen.

Erregen eguneko gauzarik ain-tzagarriena, politena, Erregeak eu-ren esku-erakutsi ta opariak eskin-tzen dautsoezanekoa da. Guztiz po-lita, bai, ta oindiño be ain jolas-garri ta ameskor yakun esku-za-baltasun ortara jokatu oi dogu geure seme-alabakaz.

Judas'ek Kristo 30 zidar-diru-gaitik bakar-bakarrik saldu eba-nik, ez dot egundo be uste izan. Judas judutarra zan, eta alako za-nez, Nazaretarraren mesiatasuna-ren aurrean, beste zerbait ebi-lkion, «ondo ez etorkona». Baiña orixenatzen, bear bada, ager-eraz-ten daiten, bizi-erretan ikariote'ren bizi-erretan, bizi-erretan sustraia.

Zabarkeria ta zekenkeria be-rezko, bizi-erretan gauzaenganako gurari, itsaspen eta griñaetara.

—Zoro! Gaur gabeen ilgo az. Zertarako al dok batu dokan guz-tia? «Jaungoikoa maite izan gauza guztien gaiñetik» ekarren lenago-ko Kristau-lkasbideak. Eta Queve-

do'konan osotzen eban zeken baten irudia: «...danak beretzat batutakoan, asiko zan, arein gaiñetik Jainkoa maite izaten».

Zekenkeriari jarri aurrez aurre... biotz-zabaltasun osoa, au da, emotea; baiña ez gero «lauko ta jantzi erabillia» deitu yakona. «Ez eizue eroan zorrerik, ez dirurik», gogoratu eban Martin doneak, bere soin-gaiñekoaren erdia emotean...

Ederra bai dala Meltxor, Gaspar eta Baltasar guztia emoten ikustea: geure arrokeriari ke-aldika erre oi dautsogun intzentsua, geure nasaikerian galdu genduan mirrea, geure zekenkeripean usteltzen dan urrea... «Eta guk dana itxi dogunok, zer egingo dogu Erreiñuan?». Emoteak dakarren zoriona. Emoteak dakarren zerutar poztasuna. Salomon bera be, bere aintza ta ospe guztiaren erdian, etzan jantzi lili bat baizen txukun.

Billa lenen-lenen Jainkoaren erreñua. Ez zaiteze ibilli kezkaz, biarko egunaren arduraz.

5) ARROKERIA

Fariseotarra.—Gizon bi igon zi-

ran eleizara, otoitz egiten. Bata fariseotarra zan eta bestea zergalaria, au da, erriko pagu-dirua jaso oi ebana. Fariseoak, zutik, onela iñarduan: «Eskerrak, ene Jainkoa, beste gizonak lez ez nazalako, au da, lapur, biurri, ezkontz-ausle; ez ta arako diru-batzaille ori lez be...» «Eta fariseotarra zintzotu barik biurtu zan etxera, goratzen dana beeratua izango da-ta».

Jainkoak arroai arpegia emoten dautse. Arrokeria adimenetik datorren pekatua dogu. Arrokeria da Luzbel'en pekatua: «Non Ser-viam!». («Ez zaitut merroituko»). Adan'en pekatua be arrokeria da, griñak errazoiaren mende eukazanean: «Jainkoak lez jaso zaria». Babel'eko pekatua da Jainkoaga naiño elduko dan diruak jaso daiguna.

Oraintsu, asteroko laguntagarr baten esaten zan: «Nik gutzen dodan itzik garrantzitsuak, auxe da: «Neu». «Zer dala-ta diru biltz zabalpartaka atzerriak, eta erriak zer dala-ta biribiltzen dabez asmo utsalak? Goian dagoanak, baiña, barreka begiratzen ditu. Iguingarrri ditu Jaunak...».

«Arrokeria zuk? Zertaz, baiña?», itanduten dau Bideak. «Nik

ez dot arro-biderik, neure argalke-rietan izan ezik», erantzun daroa Paul deunak. Ba-da liburu bat izenburu onekin: «Giza-ergelkeria-ren edestia»; eta berau, alai ta poz-erazlez gaiñera, asko erakus-ren dauana da. Ez da errez siñis-rutekoa, zelako lelokerietara eroan leiken arrokeriak. Daniel'en liburuak aitatzen daukuz Nabukodonoser'en arropuzkeria ta aren urrezko irudia; onen aurrean bizidun guztiak makurtu bear eben burua. Beste aldetik: «Ona emen Jaunaren mirabea» edo «biotzez otzan eta umilla dana», edo...

Adimeneko pekatua da arrokeria. Gizonaren zatirik argi ta duiñenaren pekatua, Jainkoaren kontra jagi ta Aren aitatasun alguztiduna ukaturik, garean eta daukagun guztia emona izan yakula ezagutu nai ez dauanarena. Arrokeria, zerena baiña?

6) LIZUNKERIA

Enrike VIII'gna.—Lizunkeri-az mintzatzean gomutara datorkigun Edestiko lenengo izena, Sodoma ta Gomorra ostean, Ingalterra'ko Enrike VIII'gnarena da. Zergaitik? Erakusgarri ta eredu berezi bat berak damoskulako. Aragoi'ko Ka-

talina'gaz ezkontdua, ezkontz-lokarrria askatzeko eskatzen dau. Erroma'k ez dau ontzat artzen aren eskabidea. Jainkoak batu dauana, ez begi gizonak banandu.

Lera txarrak bultz eraginda, Erregiña zapuztu ta Ana Bolena'kin alkartzen da. 1536'an, Ana Bolena'ri, ezkontz-ausle zala-ta, burua moztu eutsoen, eta Enrike Juana Seymour'ekin ezkontzen da. Geroago, Ana Glves, Katalina Howard, Katalina Parr...

Enrike VIII'gna, bere erregetzako len-urteetan, Eleizearen seme zintzo izan zan, naiz-ta garai aretan au, protestenteen Erabarritzea zala-ta, naikoa astindua izan. Aragi-lerak sote ebanetik, oster, laukia elizaren ostean aldatu zan. Erregeak, beraz, erantzi eban, «Ez duten erantzun». Nau-sigatzen zuten, «Ez duten erantzun». Eleizearen erantzuna: «Ez duten erantzun». Beraz, beraz, beraz, beraz, urka-men...

Lizunkeriak lauso, itsu ta abere biurtzen dau. Era gaur, gizarteko bizikera osoan, lizunkerizko atsa saltzen da, diabruak berak dakian neurrian. Ziñe, teatro, moda, zabalkunde, literatura ta abar, inguruko guztia lizunkeri-kutsuz atsi-

tua daukagu. Lizun-kutsuok, bear bada, banan banan zuritu ta parkatu daikeguzanak dira, baiña ertz guztiai begiratu ezkerok, dana loitu daroan uiol bat osotzen daukue. Ta ona lenengo ondorena: esi ta babes guztiak —ez gero kristau aszetikarenak, oin-biko luma-bakoen soillenak be bai— erbaztu, erasan eta arrakalaturik, amil-bera jausten dira zaratatsu.

Enrike VIII'gnaren kasua, berrizkoa dalako bear bada, neurri bakoa da egiaz; baiña orrenbeste zarata egitera eldu ez arren be, zenbat zauri, zenbat urratze, zenbat garraztasun, trajedi ta ondamendi ez ete ditu sortzen pekatu larri onek?

Errukitsu agertu zan Jesus pekatari guztiakaz, emakume ezkontz ausleari be parkatu egin eutson... Erodes lizunaren aurrera eroan ebenean, Bera, Itza, ixil-ixilik, mutu geratu zan. Eta ikaragarria da benetan Itza'ren ixiltasun ori.

7) SALOKERIA

Salokeria, jan-edankeria pekatu da... «gain-bera egiña». Bigarren maillako pekatu bat, ozt-ozta. Eta

ia adierazpen eta esan-nai sozial bat dauka, beartua ta ezin-beste koa. Salokeria, ain zuzen, gizonak daukan zerik gure-ezenean —karrenean— jausten da, Lizunkariak bear bada zuribide edo atxak bat aurkitu leike ari edo muerak (species) iraun-azoteko senean. Salokeriak ez, ez dau inñundik inñora be bere jokabidea legetzeko biderik aurkitzen, maiko atseginetan aldetik beintzat.

Eliogabalo, Erroma'ko agintari nagusiak, Kristo osteko 210'gnen urtean Karakalla'ren urrengo izan zanak, morroi ta menpekoak ematen ei eutsoezan janaritzat bere ur-maeletako zamo ta zapardarrainai.

Ez. Gaur, egia esan, ezta gaitz salokeriz pekatu egitea. Errezago da norbere naikeri, zoro-aldi ta biotzeri baten olatu gaitzigeri egitea; bai, errezago da gaitz ta adikeraren zentzun-erakapen baten mende jaustea. Gosea, ikaragarriak ikusi bear izan ditu gure munduak, eta oraintsongo gose teak atan be, «...eta berrogei egun eta berrogei gau barurik egin ondoren, gose izan zan». Onelaxe asten dau Mateo deunak bere kontakizuna lenengo Ebanjelioan. Eta Juan deunak diñosku an, amarga-

rren atalean, ia azkenerantz: «idatzita egoana bete zedin, au esan eban: «Egarri naz». «Teilla lez legortu yat eztarria, ago-sapaiari itsatsita dago nire miiña...», abestu eban Dabid igarleak 22'garren salmuan.

Kristo'ren gosea ta egarria. Itza'ren jainkotasunaren giza-agerpen arrigarria. Esan nai dot: Jainkoa, Kristo'gan, edesti (istori) egin zanean, gose ta egarri egin zala. Zuzentasunaren egarria, jakiña, baiña baita ogiarena ta urarena be. Orain ba-da munduko mailatan zabalkunde bat, gose dira-

nen alde deika. Irugarren munduko gosea, India'koen gosea...

—Nik, neure patatatxoak...

Eta egiaz patata batzuk jatea ez da pekatu larria, baiña... Ez dozue gogoratzen Rabindranath Tagore'ren ipuiña?: «Bidez joian errege-semea ta garia eskatu eustan. Garau bi emon neutsozan. Gabaz nik, eskale onek, neure garauak zenbatu nebazanean, urrezko garau bi aurkitu nitun. Zergaitik ez ete neutsan emon neure gari-mixeri guztia?...».

Oiz

